

W poszukiwaniu nowych narzędzi rozwoju szkoły zawodowej, czyli słów kilka o przygodzie Budowlanki w Płocku z programem SAS

Grażyna KANASY, Małgorzata STRZEGOMSKA

*Jeśli chcesz być tam, gdzie nigdy nie byłeś,
musisz iść drogą, którą nigdy nie szedłeś.
Jeśli chcesz osiągnąć to, czego nigdy nie miałeś,
musisz robić to, czego nigdy nie robiłeś.*

Dominick Coniguliaro

Niniejszy artykuł jest próbą podsumowania dotychczasowych działań Zespołu Szkół Budowlanych nr 1 w Płocku zmierzających do sprostania wymaganiom stawianym współczesnej szkole zawodowej, która powinna być otwarta na zmieniające się potrzeby uczniów, rodziców, rynku pracy i lokalnego środowiska. Wyzwaniem dla szkoły jest też obecny niż demograficzny, który w powiązaniu z dużą konkurencyjnością na rynku edukacyjnym oraz rozbieżnością między potrzebami rynku pracy a zainteresowaniem uczniów i ich rodziców kształceniem zawodowym w oferowanych przez szkołę zawodach, stawia przed nią nowe zadania.

O szkole

Zespół Szkół Budowlanych nr 1 w Płocku to szkoła z 56-letnią tradycją. W ciągu tych lat stała się znana i popularna w lokalnym środowisku, wychowała całe rzesze świetnych fachowców i po prostu dobrych ludzi¹.

Dzisiejsza Budowlanka ma ambicje bycia szkołą na miarę XXI wieku. Określając cele i priorytety rozwoju szkoły, skoncentrowaliśmy się na wymaganiach, jakie wobec współczesnych wyzwań powinna spełniać szkoła zawodowa. Za najważniejsze uznaliśmy: wyposażenie uczniów w kompetencje zawodowe i interpersonalne zwiększające możliwości zatrudnienia lub prowadzenia działalności gospodarczej (również na terenie Unii Europejskiej), podniesienie jakości i efektywności praktycznej nauki zawodu, przygotowanie uczniów do sprawnego funkcjonowania w gospodarce rynkowej i społeczeństwie obywatelskim, wskazanie absolwentom różnych możliwości rozwoju edukacyjno-zawodowego, włączenie pracodawców i rodziców w proces edukacji i wychowania, poprawę wizerunku szkoły w środowisku.

W celu realizacji tych zadań podjęliśmy działania zmierzające do poszerzenia oferty edukacyjnej szkoły o nowe kierunki i formy kształcenia. Dziś ZSB nr 1 kształci nie tylko młodzież, ale i dorosłych. Szkoły dla młodzieży oferują kształcenie na poziomie technikum i zasadniczej szkoły zawodowej – każda z nich w atrakcyjnych na rynku pracy zawodach branży budowlanej, sanitarnej, geodezyjnej i ochrony środowiska. Dorosłym proponujemy

¹ Zainteresowanych historią szkoły odsyłamy do publikacji wydanej z okazji 50-lecia placówki *Historia życiem pisana... czyli pół wieku Budowlanki 1960-2010*, Płock 2010 oraz strony internetowej szkoły www.budowlanka.net

Fotografia 1. Nauczyciele ZSB z wizytą w warsztatach kształcenia zawodowego w Lipsku, marzec 2014 - Projekt „Nauczyciel doradcą w planowaniu europejskiej kariery zawodowej” dla nauczycieli i kadry zarządzającej oświatą (POKL - Priorytet III Wysoka Jakość Systemu Oświaty)

możliwość uzupełnienia wykształcenia w systemie zaocznym w szkołach dla dorosłych: Liceum, Szkołach Policealnych (w zawodach technik geodeta, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej) oraz w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych (KKZ) branży budowlanej i sanitarnej. Atrakcyjność takiej oferty polega na jej kompleksowości w odniesieniu do naszych absolwentów i uczniów. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży mają możliwość równoległego uzupełnienia wykształcenia w zakresie ogólnym i zawodowym w systemie zaocznym, uczniowie i absolwenci technikum – zdobycia dodatkowych kwalifikacji i uzupełnienia wykształcenia na poziomie policealnym w „swojej” szkole. Dodatkowym plusem jest to, że mogą zdawać w niej również egzaminy potwierdzające kwalifikacje w zawodzie, ponieważ jesteśmy Ośrodkiem Egzaminacyjnym dla nauczanych u nas zawodów.

Nowoczesna szkoła zawodowa to nowoczesna baza dydaktyczna. W roku 2013 nasza baza wzbogaciła się o nowe warsztaty (jeden z najnowocześniejszych tego typu obiektów w kraju) z siedmioma pracownikami specjalistycznymi, dwiema pracowniami komputerowymi do nauczania przedmiotów zawodowych, pomieszczeniami socjalnym dla uczniów i nauczycieli, salą konferencyjną oraz w sprzęt, narzędzia, urządzenia i inne wyposażenie. W ramach tej inwestycji miejskiej do dyspozycji uczniów oddane zostały też dwa boiska i siłownia zewnętrzna.

Realizując zadania szkoły, nie poprzestajemy na kształceniu wynikającym wyłącznie z programów nauczania. Staramy się wyposażać uczniów w dodatkowe kwalifikacje, organizując kursy i szkolenia, które podnoszą atrakcyjność naszych absolwentów na rynku pracy. Służy temu współpraca z pracodawcami, mająca również na celu wyjście naprzeciw ich potrzebom i oczekiwaniom. Wśród

pracodawców jest wiele firm znanych na rynku budowlanym, instalacyjnym czy usług geodezyjnych, m.in. GEBERIT, JUNKERS, KNAUF, GAMRAT, HERZ, TPI czy HL Hutterer & Lechner GmbH. Z kilkoma podpisaliśmy porozumienia dotyczące współpracy, podobnie jak z uczelniami wyższymi: Politechniką Warszawską Filia w Płocku oraz Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Płocku.

Spośród innych szkół zawodowych wyróżnia nas to, że uczniowie, ich rodzice oraz nauczyciele-wychowawcy mogą liczyć na wsparcie nie tylko szkolnego pedagoga, ale też psychologa i doradcy zawodowego.

Dzięki swoim działaniom szkoła uzyskała certyfikaty: Szkoły Przedsiębiorczości, Szkoły na Dobry Start, Szkoły Promującej Zdrowie, Szkoły bez Przemocy, Szkoły Promującej Honorowe Oddawanie Krwi. Możemy się również pochwalić licznymi osiągnięciami sportowymi.

W poszukiwaniu nowych możliwości

Mocną stroną szkoły jest jej kadra pedagogiczna, otwarta na nowości i chętnie podejmująca nowe wyzwania. To dzięki temu mogliśmy przystąpić do realizacji wielu projektów i programów edukacyjnych dotyczących zarówno kształcenia zawodowego, jak i ogólnokształcącego. W edukacji ekonomicznej sięgnęliśmy do programów Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości: „Młodzieżowe miniprzedsiębiorstwo”, „Dzień Przedsiębiorczości”, „Tydzień Przedsiębiorczości” i „Moje finanse”. Testowane w szkole innowacje pedagogiczne (np. „Szkoła praktycznej ekonomii – młodzieżowe miniprzedsiębiorstwo” – projekt Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości) czy pilotaże (np. „Lekcje z ZUS” – projekt ZUS pod patronatem MPiPS przy współpracy MEN) realizowane są dziś w wielu szkołach w Polsce.

Realizujemy również własne innowacje. W tym roku szkolnym są to: „Projektowanie architektoniczne z planowaniem przestrzennym”, „Nowoczesne techniki łączenia rur”, „Elementy kosmetyki”.

Warto dodać, że wszyscy nauczyciele kształcenia zawodowego i zdecydowana większość nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących to aktywni egzaminatorzy OKE w Warszawie.

Sięgnęliśmy też do środków unijnych. Służyły temu autorskie projekty szkoły, których adresatami byli uczniowie, nauczyciele i kadra zarządzająca oświatą²:

- projekt „Nie jesteśmy gorsi” (2007-2008; Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego) dla uczniów ZSZ – między innymi zajęcia wyrównawcze z matematyki, kurs spawania, samochodowy, projektowania i kosztorysowania z wykorzystaniem technik komputerowych, warsztaty fotograficzne, zajęcia z wiedzy o kulturze i historii regionu i kraju,
- projekt „Chcemy być atrakcyjni na mazowieckim rynku pracy” (2009-2013; POKL) dla uczniów Technikum i ZSZ – kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe (prawa jazdy kat. B i C, operatora wózków widłowych, spawania, informatyczne w zakresie projektowania i kosztorysowania), zajęcia specjalistyczne (nowoczesne metody tworzenia stron WWW, wykorzystanie arkusza kalkulacyjnego w działalności zawodowej), zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i pozalekcyjne, warsztaty psychologiczno-pedagogiczne dla uczniów i rodziców, miesięczne staże zawodowe u pracodawców branży budowlanej, zajęcia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej,
- 8 projektów staży zawodowych w Niemczech dla uczniów ZSZ i Technikum (2008-2016; LdV IVT – Uczenie się przez całe życie; Europejski Fundusz Społeczny POKL – priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty; ERASMUS+, Kształcenie i szkolenie zawodowe),
- projekt „Korzystajmy z doświadczeń – międzynarodowe partnerstwo w edukacji drogą do poprawy efektywności europejskiego szkolnictwa zawodowego” dla nauczycieli i kadry zarządzającej oświatą (2010-2011; LdV

² Zainteresowanych odsyłamy do publikacji: Chcemy być atrakcyjni na mazowieckim rynku pracy, ZSB nr 1 w Płocku, 2013; Korzystajmy z doświadczeń – międzynarodowe partnerstwo w edukacji drogą do poprawy efektywności europejskiego szkolnictwa zawodowego; Lepsze przygotowanie absolwenta do rynku pracy „Oświata Mazowiecka” nr 4(18)/2014 oraz informacji na stronie szkoły www.budowlanka.net

- VETPRO), którego podsumowaniem była konferencja wojewódzka pod patronatem Prezydenta Miasta Płocka i Mazowieckiego Kuratora Oświaty,
- projekt „Budujemy polsko-niemiecki most w edukacji zawodowej” dla nauczycieli i kadry zarządzającej oświatą (2013-2014; LdV – VETPRO);
- projekt „Nauczyciel doradcą w planowaniu europejskiej kariery zawodowej” dla nauczycieli i kadry zarządzającej oświatą (2013-2014; POKL – Priorytet III Wysoka Jakość Systemu Oświaty).

Przygoda z SAS-em

Szukając sposobów poprawy wizerunku szkoły w środowisku, postawiliśmy na program SAS, którego celem jest popularyzacja w Polsce koncepcji Community Schools³ (CS), czyli Szkół Aktywnych w Społeczności (SAS). Najważniejszą ideą SAS jest to, aby szkoła wpisywała się w potrzeby lokalnego środowiska, co okazało się zbieżne z naszymi priorytetami. Ponieważ w działaniach szkoły SAS nie chodzi o to, aby robić cokolwiek, ale o to, aby były one zgodne z faktycznymi potrzebami społeczności, postawiliśmy na naszą ofertę edukacyjną, bazę, dotychczasowe doświadczenia i gotowość podejmowania nowych wyzwań.

I tak zaczęła się nasza przygoda z SAS-em, której kilka odston prezentujemy poniżej.

Przedsięwzięciem o największym zasięgu i dużym organizacyjnym wyzwaniem był „Piknik Pasji i Nauk Wszelakich”, zorganizowany na terenie obiektów szkolnych. Jego ideą było ukazanie szkoły jako instytucji przyjaznej, otwartej na społeczność, atrakcyjnej wizerunkowo. Wykorzystaliśmy to, że brakuje w naszym mieście inicjatywy, dzięki której ludzie o czasem skrajnie różnych zainteresowaniach mogliby się nimi pochwalić, zaprezentować innym – taka refleksja pojawiła się w czasie pikniku (22-23 kwietnia 2016 roku), podczas którego zaprezentowało się 14 wystawców i odwiedziło nas ponad 400 osób, informacja o imprezie została przekazana w 10 lokalnych mediach.

³ Koncepcja community schools została opisana przez Ewę Kędracką-Feldman i Elżbietę Totwińską-Królikowską w artykule SAS jako azymut zmian: powiązać szkołę ze społecznością, „Meritum” nr 1/2016, s. 23-30.

Na odwiedzających czekały następujące atrakcje: pokaz agility, pokaz ratownictwa wysokościowego, prezentacja dużych modeli latających makiet samolotów, pokazy chemiczne, prezentacje najnowszych trendów w kosmetologii, animacje, gry, zabawy z książką dla najmłodszych, pokaz pierwszej pomocy, podręcznego sprzętu ratunkowego stosowanego w ratownictwie wodnym, pokaz judo i samoobrony, gry w badmintona oraz sprzętu do futbolu amerykańskiego, wystawa numizmatów, stoisko z gadami, płazami i innymi zwierzętami oraz pokaz motocykli i zabytkowych samochodów.

Piknik przyniósł wiele korzyści. Szkoła po raz kolejny pokazała się w środowisku, a swoim uczniom i innym zwiedzającym zaproponowała atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu. Wystawcy mogli pochwalić się swoimi pasjami, uczniowie Budowlanki mieli zaś możliwość zaprezentowania swojej szkoły, pokazania pracowni warsztatowych, zaplecza dydaktycznego, opowiadania o kierunkach kształcenia. Wartością dodaną przedsięwzięcia była współpraca całej społeczności szkolnej: uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników administracji i obsługi. Na szczególną uwagę zasługuje zaangażowanie uczniów, którzy zachowywali się jak prawdziwi gospodarze, czy to opiekując się wystawcami, czy też oprowadzając po szkole przybyłych gości.

Warto dodać, że „Piknik Pasji i Nauk Wszelakich” w Budowlance został umieszczony w kalendarzu imprez miejskich.

Trudno wyobrazić sobie szkołę zawodową, która funkcjonuje bez współpracy z firmami. Nasza szkoła od lat sięga do wsparcia firm zarówno z rynku krajowego, jak i lokalnego. Współpraca polega przede wszystkim na organizacji zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, organizacji szkoleń dla uczniów – często certyfikowanych, wymianie doświadczeń między przedsiębiorcami i nauczycielami zawodu oraz pozyskiwaniu materiałów do praktycznej nauki zawodu. W ramach takiej właśnie współpracy szkoła i firma HERZ zaproponowały szkolenie „Technika grzewcza i ekologiczne rozwiązania kotłowni z wykorzystaniem alternatywnych źródeł energii”, adresowane do przedsiębiorców, pracodawców, specjalistów działających w branży, nauczycieli, chętnych uczniów oraz innych słuchaczy. Cieszyło

Fotografia 2. Animacja dla dzieci do książki Stefana Themersona pt. „Pan Tom buduje dom” (Książnica Płocka, Noc Muzeów 14 maja 2016)

się ono dużym zainteresowaniem, a uczestnicy i organizatorzy dostrzegli potrzebę kontynuacji tej formy współpracy.

Kolejnym pomysłem, który powstał dzięki udziałowi szkoły w SAS, była organizacja przedsięwzięcia pod nazwą „Budowlanka radzi” – spotkanie mieszkańców Płocka i okolic z przedstawicielami firm, z którymi współpracujemy. Było ono okazją do poznania nowych materiałów i technologii w branży budowlanej i instalacyjnej, w szczególności w zakresie wykańczania i dekorowania wnętrz. Przedstawiciele firm KISAN, Tikkurila, Caparol, Instal-Gaz i Gaja prezentowali najnowsze trendy w budownictwie i udzielali zainteresowanym porad praktycznych. Firma TPI przygotowała prezentację sprzętu geodezyjnego, w której uczestniczyli również studenci Politechniki Warszawskiej Filia w Płocku.

Efektem tego przedsięwzięcia było ponadto nawiązanie współpracy z Firmą Leroy Merlin, która, zaproszona do udziału w imprezie, zaproponowała szkole objęcie patronatem klasy budowlanej i wdrożenie innowacji „Logistyka w budownictwie”.

Aby organizowane przez nas działania były odpowiednią na potrzeby środowiska, wykorzystaliśmy

wydarzenia i przedsięwzięcia lokalne, między innymi organizowane przez Książnicę Płocką w ramach Nocy Muzeów. Szkoła przygotowała animację dla dzieci do książki Stefana Themersona pt. „Pan Tom buduje dom”. Owocem cennej współpracy uczniów i nauczycieli była ciekawa aranżacja poddasza biblioteki na plac budowy i zabawa z dziećmi potączona z promocją zawodów branży budowlanej i prezentacją oferty edukacyjnej szkoły.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach programu SAS generują kolejne działania, nie zawsze zaplanowane, ale wpisujące się w idee programu. Skorzystaliśmy z zaproszenia kina Helios do współpracy w promowaniu cyklu filmów „Bob Budowniczy”. W ramach umowy barterowej nasz Miś Budowniczy (szkolna maskotka) prezentuje dzieciom odwiedzającym kino zawody branży budowlanej i instalacyjnej, ocieplając wizerunek szkoły i trudnych bądź co bądź zawodów, w których kształcimy.

Podjęliśmy również działania zmierzające do utworzenia w szkole profesjonalnego Klubu Wolontariatu. Systematyczny udział szkoły i uczniów w ogólnopolskich i lokalnych akcjach o tym charakterze oraz cykliczna organizacja przez szkołę (wspólnie z fundacją DKMS Polska) akcji rejestracji

PIKNIK PASJI I NAUK WSZELAKICH CZYLI DRZWI OTWARTE W BUDOWLANCE

SWOJE PASJE BĘDĄ PREZENTOWAĆ:

United For Sporting Dogs, Grupa Ratownicza Specjalistycznego OSP Płock Podolszyce, Płocka Grupa Modelarska RC Płock, Sekcja modelarska Aeroklubu Ziemi Mazowieckiej, Płockie Naukowe Koło Chemików – Politechnika Warszawska Filla w Płocku, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku, Ochotnicze Straże Pożarne, Książnica Płocka Biblioteka dla dzieci im. Wandy Chotomskiej, Rejonowe Płockie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Uczniowski Klub Sportowy "JUDO-KANO" Płock, Klub Sportowy Masovia, Polskie Towarzystwo Numizmatyczne Oddział Płock, hodowca gadów, pasjonaci motocykli i samochodów.

22 kwietnia 2016 roku godz. 11:00-15:00
23 kwietnia 2016 roku godz. 9:00-12:00

**ZESPÓŁ SZKÓŁ BUDOWLANYCH NR 1
W PŁOCKU UL. MOŚCICKIEGO 4**

WSTĘP WOLNY

ORGANIZATORZY:

Budowlanka

PARTNERZY:

Plakat promujący Piknik Pasji i Nauk Wszelakich zorganizowany w Zespole Szkół Budowlanych nr 1 w Płocku (22-23 kwietnia 2016 roku)

dawców komórek macierzystych szpiku, w którą angażują się uczniowie, rodzice i nauczyciele, wskazuje na dużą możliwość utworzenia stałej szkolnej grupy wolontariatu. Do inicjatywy przekonaliśmy uczniów. Cztery uczennice klasy technikum ukończyły szkolenie organizowane przez Mazowiecki Okręg Polskiego Związku Niewidomych w ramach projektu „ABC wolontariatu” i nawiązały stałą

współpracę z tą organizacją. Ich postawa, zdobyte umiejętności i doświadczenie ułatwią utworzenie szkolnej grupy wolontariatu, której będą liderkami.

W ramach współpracy z rodzicami – poza włączeniem ich w organizowane przez szkołę działania – zaproponowaliśmy comiesięczne spotkania pod nazwą „Dzień wątpliwości – rodzice zgłaszają,

nauczyciele odpowiadają”, podczas których na bieżąco omawiane są problemy i wyjaśniane wszelkie wątpliwości i nieporozumienia między uczniem, rodzicem, wychowawcą czy nauczycielem. Wpłynęło to na poprawę klimatu w szkole, a rodzice i nauczyciele mogą poczuć się prawdziwymi partnerami w procesie edukacji.

Aktualnie pracujemy nad nowymi zadaniami, które są na różnym etapie realizacji:

- nawiązaliśmy współpracę z Radami Osiedla poprzez zaoferowanie lokalnej społeczności zajęć gimnastyki dla seniora (organizowane w szkolnej sali gimnastycznej przez nauczyciela wychowania fizycznego) oraz możliwość skorzystania z porad szkolnego psychologa, pedagoga i doradcy zawodowego (sobotnie dyżury),
- ustaliliśmy zasady współpracy i termin podpisania umowy z firmą Leroy Merlin,
- do programu promocji szkoły włączyliśmy projekt naszego ucznia – stypendysty programu „Mazowsze – Stypendia dla uczniów szkół zawodowych”, który prezentowany będzie podczas spotkań z uczniami okolicznych szkół podstawowych,
- przystąpiliśmy do ogólnopolskiego projektu „Wychować człowieka mądrego. Wprowadzenie modelu pracy wychowawczej resocjalizacyjnej z zastosowaniem metody tutoringów szkolnego jako profilaktyki pozytywnej problemów w polskiej szkole”;
- przygotowujemy kolejne działanie o zasięgu lokalnym, tym razem pod roboczym tytułem „Piknik różnorodności, czyli Budowlanka uczy, radzi, proponuje”. Prowadzone są rozmowy z wystawcami, i już widać, że będzie to naprawdę duże przedsięwzięcie, na które Państwa serdecznie zapraszamy⁴.

Podsumowanie

Z perspektywy prawie dwóch lat udziału szkoły w programie naszą „przygodę” z SAS-em oceniamy bardzo pozytywnie. Z jednej strony potwierdziła ona trafność określonych przez szkołę celów

i priorytetów oraz sposobów ich realizacji. Z drugiej – wskazała nam nowe kierunki i wyposażyła w nowe narzędzia umożliwiające sprostanie zmieniającym się potrzebom uczniów, rodziców, pracodawców i lokalnego środowiska, jak się okazuje bardzo zróżnicowanym i często wykraczającym poza obowiązkowe programy nauczania i wychowania.

Szczególnie cennym narzędziem okazały się Międzynarodowe Standardy Community Schools rozumiane jako wymagania opisane w poszczególnych obszarach. Przeprowadzona w oparciu o wskaźniki SAS wstępna samoocena szkoły pozwoliła nam odpowiedzieć na pytania:

- Co to znaczy dobra współpraca ze środowiskiem?
- Czy działania podejmowane przez nas dotychczas spełniają te wymagania?
- Jakie działania możemy jeszcze podjąć i w jaki sposób je realizować?

Efektom samooceny był plan działań szkoły na rok szkolny 2015/16 (opracowany przy udziale przedstawicieli wszystkich podmiotów szkolnych i lokalnego środowiska). Chociaż nie wszystko udało się zrealizować, to na konferencji podsumowującej realizację programu SAS na Mazowszu („SAS jako azymut zmian – powiązać szkołę ze społecznością”, 15 czerwca 2016) prezentacja naszych działań (Dobre praktyki) uznana została za jedną z ciekawszych.

Po roku udziału w programie dokonaliśmy ponownej samooceny, która służyła podsumowaniu dotychczasowych działań i ich efektów. Wnioski uwzględnione zostały w planie na rok 2016/2017⁵. Wiemy, że jest on bardzo ambitny, ale w tej kwestii odwołujemy się do motta niniejszego artykułu. Samoocena w ramach programu SAS stała się zatem jednym ze środków do osiągnięcia celu, jakim jest rozwój szkoły.

Grażyna KANSY – nauczyciel i koordynator udziału szkoły w programie SAS

Małgorzata STRZEGOWSKA – szkolny doradca zawodowy, koordynator pracy komisji ds. promocji szkoły

⁴ 7-8 kwietnia 2017 roku, teren Zespołu Szkół Budowlanych nr 1 w Płocku, szczegóły będą dostępne na stronie www.budowlanka.net

⁵ Plan dostępny na stronie internetowej szkoły <http://budowlanka.net/news.php?readmore=147>.